

k**kinder
ombudsman**het beste besluit:
geef kinderen invloed

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Per e-mail verzonden.

Betreft: zorgen om blijvende problematiek van thuiszitters

Geachte mevrouw Paul,

Als Kinderombudsman ontvang ik met regelmaat klachten over en hulpvragen van kinderen die niet naar school gaan. Het gaat om een brede groep kinderen waaronder kinderen met een beperking, kinderen die gepest worden of kinderen die om een andere reden, bijvoorbeeld vanwege een migratie- of vluchtelingenachtergrond, extra ondersteuning nodig hebben. Ook zijn er kinderen die niet naar school gaan als gevolg van een keus van hun ouder(s). Een deel van deze kinderen krijgt thuisonderwijs. Een groot deel van hen krijgt echter helemaal geen onderwijs. Hierdoor staan verschillende kinderrechten onder druk.

Naar aanleiding van de ontvangen klachten en hulpvragen, heb ik een analyse gemaakt van de aard van de problematiek en van de lopende initiatieven om deze op te lossen. Een samenvatting van mijn analyse vindt u als bijlage bij deze brief. Uit de analyse blijkt dat er door vele partijen op verschillende domeinen inspanningen worden geleverd om het aantal kinderen dat thuis zit terug te brengen. Tegelijkertijd zie ik dat de problematiek blijft bestaan en dat bij kinderen en hun ouders de angst leeft dat hun problemen niet opgelost worden. Ik maak mij dan ook zorgen om deze situatie.

Wat zijn mijn zorgen?

Ik zie dat er sprake is van complexe problematiek en dat er al jaren pogingen worden gedaan om het aantal thuiszitters te verminderen. Voorbeelden zijn de invoering van passend onderwijs in 2014, het Thuiszitterspact in 2016 dat tot doel had om ervoor te zorgen dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zou zitten en het programma 'Wel in ontwikkeling'. Ondanks alle eerdere en huidige inspanningen lijkt het echter nog altijd niet te lukken om het aantal thuiszitters aanzienlijk te verminderen. Sterker nog, het aantal thuiszittende kinderen neemt toe en ik zie dat het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5a en 5b van de Leerplichtwet stijgt.¹ Dit baart zorgen temeer omdat ik uit eigen onderzoek weet dat kinderen die niet naar school gaan, zich vaak ongelukkig voelen. Zo gaven thuiszittende kinderen in het meest recente tweejaarlijks periodieke onderzoek van de Kinderombudsman (2022) hun leven gemiddeld een 4,5 terwijl het gemiddelde cijfer van alle kinderen in Nederland bijna een 8 was. Dat kinderen naar school kunnen, is van vitaal belang. Voor hen zelf en voor de maatschappij als geheel.

Datum

12 april 2024

Onderwerp

Thuiszitters

Ons nummer

1955723

KinderombudsmanBezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den HaagPostbus 93122
2509 AC Den HaagT 070 356 35 63
info@kinderombudsman.nl
www.kinderombudsman.nl*De Kinderombudsman
is onderdeel van de
Nationale ombudsman*

---

¹ Rapportage leerplichtwet G-gemeenten, schooljaar 2021-2022, Definitieve eindstand
<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-391a18920a131abde1fcc0d824a303b14641fdb9/pdf>.

Ik realiseer me dat van de recent ingezette maatregelen de effectiviteit nog niet bekend is. Toch vraag ik nu al om urgentie. Het is namelijk onduidelijk of de ingezette maatregelen ervoor gaan zorgen dat het belang van het kind daadwerkelijk voorop komt te staan, zoals artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag dat vraagt. Complicerend hierbij is dat er geen compleet beeld bestaat van de totale omvang van de groep 'thuiszitters' en daarmee van de specifieke kenmerken en oorzaken van deze problematiek. Dit komt mede doordat een formele definitie van het begrip 'thuiszitter' ontbreekt waardoor er verschillende definities worden gehanteerd.

Pagina 2/3

Ons nummer

1955723

Dit alles samen betekent dat we niet goed genoeg weten of de ontwikkeling, veiligheid en het perspectief van een grote groep kinderen geborgd wordt met de ingezette maatregelen en plannen.

Wat vraag ik van u?

Als Kinderombudsman is het mijn taak erop toe te zien dat de rechten van kinderen in Nederland worden geëerbiedigd. Daarom vraag ik u om per direct een aantal concrete maatregelen te nemen die kinderen die nu thuis (dreigen te komen) zitten ten goede komen en te borgen dat ook maatregelen voor de langere termijn worden geïnitieerd.

Ik vraag u om te borgen dat bij ieder kind dat vast dreigt te lopen in het onderwijssysteem altijd een inzichtelijke belangenafweging wordt gemaakt. Het belang van het betrokken kind dient hierbij voorop te staan. Dit kan nu al door betrokken partijen worden gedaan. De Kinderombudsman heeft hiervoor op basis van de richtlijnen van het VN-Kinderrechtencomité de brochure ['het beste besluit'](#) ontwikkeld met daarin een stappenplan voor besluitvorming in lijn met het VN-Kinderrechtenverdrag. De kernvraag bij alle besluiten is altijd: wat heeft dit kind nodig en hoe gaan we dat gezamenlijk realiseren? Om te weten wat een kind nodig heeft, moet altijd worden gekeken naar de consequenties van het besluit voor diens brede ontwikkeling en leefsituatie. Een vast element daarbij is dat altijd onderzocht moet worden wat het besluit betekent voor de onderwijssituatie van het kind. Hierbij wordt ook onderzocht wat voor het kind de beste plek is om onderwijs te volgen. Een ander vast onderdeel van het belang van het kind-onderzoek is dat er apart, en als het kind dat wil, met het kind wordt gesproken over de impact van het besluit op diens leven. Alleen dan kan het kind zelf aangeven wat de wensen en behoeftes zijn conform artikel 12 Kinderrechtenverdrag

Daarnaast vraag ik u ook te bevorderen dat er voldoende hulp in de klas aanwezig is om extra ondersteuning te bieden aan kinderen die dat nodig hebben én te borgen dat reguliere scholen onderwijs blijven bieden aan kinderen die op de wachtlijst staan voor het gespecialiseerd onderwijs. Dit om te voorkomen dat deze kinderen thuis komen te zitten terwijl zij wachten op een plek.

Verder verzoek ik u ervoor te zorgen dat er voldoende en betrouwbare data beschikbaar komt waarmee de complete omvang en kenmerken van de groep 'thuiszitters' in beeld wordt gebracht. Met daarbij ook inzage in de reden(en) waarom kinderen thuiszitten. In dit verband vraag ik u ook een formele definitie te formuleren van het begrip 'thuiszitter' en om actief te onderzoeken wat de effectiviteit is van de reeds ingezette initiatieven als het gaat om het verminderen van het aantal kinderen dat niet naar school gaat.

Het is van essentieel belang dat het onderwijssysteem daadwerkelijk inclusief wordt voor alle kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, ongeacht achtergrond of persoonskenmerken en dat alle kinderen in Nederland daadwerkelijk kunnen participeren. Dit betekent een omslag in het denken van leerplicht naar leerrecht. Ik zie hier een taak voor u en de (toekomstige) regering.

Pagina 3/3

Ons nummer
1955723

Tot slot, ik hecht er waarde aan om u te wijzen op het onderzoek naar thuiszittende kinderen dat recent is gestart door de Kinderombudsman Rotterdam Rijnmond. De uitkomsten van dit onderzoek worden kort na de zomer verwacht.

In de komende periode zal ik de ontwikkelingen rondom thuiszittende kinderen blijven volgen. Ik richt me niet alleen op de bestaande initiatieven om het aantal thuiszittende kinderen te verminderen, maar ook op het groeiend aantal kinderen dat een vrijstelling op grond van de Leerplichtwet krijgt vanwege richtingsbezwaren van hun ouders. Mocht hier aanleiding voor zijn, zal ik u hierover opnieuw adviseren.

Ik vraag u om binnen 8 weken op mijn brief te reageren.

Heeft u nog vragen?

Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft, kunt u contact opnemen via info@kinderombudsman.nl.

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw

Een afschrift van deze brief sturen wij naar de vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer.

Bijlage I – Samenvatting analyse thuiszitters